

Verslag van de vergadering van Provinciale Staten op 28 september 2011

Aanwezig: dhr. Van Baak, dhr. Van Boheemen, mw. Van den Born, dhr. Van den Bos, mw. Bosman-Huizinga, mw. Cegerek, dhr. Dijkstra, mw. Van Driel, dhr. Ebbers, dhr. Van Eck, mw. Faber-van de Klashorst, mw. Groot, dhr. Groot, dhr. Ter Haar, mw. M.J. Hartman-Oosterink, mw. Hedin-Penninx, mw. Van Hemmen-Geerdinck, mw. Hijman, dhr. Hutten, dhr. Van Kaathoven, dhr. Van Kampen, dhr. Klein, mw. Van der Kolk, dhr. Koster, mw. Kouwenberg, mw. Van der Leur, mw. Lewe, mw. Liebrand, dhr. Lucassen, dhr. Meerburg, mw. Meijers, mw. Van Milaan, dhr. Mink, dhr. Mulder, dhr. Plug, mw. Prins, mw. Reesing-Som, dhr. Ruitenbergh, dhr. Saes, mw. Van der Schalk, dhr. Scheffer, dhr. Schol, mw. Schriks, dhr. Sluiter, dhr. Sözen, dhr. Uenk, dhr. Van der Veer, dhr. Venema, dhr. Verheul, dhr. Vos de Wael, mw. Waardenburg, dhr. Waltmans, dhr. Wanrooij, dhr. Wullink en dhr. Zoet.

Afwezig met bericht: -

Genodigden: gedeputeerden mw. Bieze, dhr. Van Dijk, dhr. Markink, mw. Traag, dhr. Verdaas en dhr. Van Kalmthout (secretaris)

Voorzitter: dhr. Cornielje

Griffier: dhr. Roelofs

1001 **1 Opening en mededelingen van de voorzitter**

1002 **2 Vaststelling van de agenda**

Op verzoek van GS wordt een agendapunt 2a aan de agenda toegevoegd.

Het interpellatieverzoek van de SP inzake verplaatsing De Beijer zal aansluitend aan het Vragenuur behandeld worden.

Aan de agenda worden nog de volgende debatverzoeken toegevoegd:

- Ontwikkeling schaalgrootte Gelderse Veehouderij (PS2011-551) (VVD, CDA, PvdA en D66)
- Toiletten in de trein (50PLUS)
- Verstrekking overbruggingssteun Oriëntalis n.a.v. kwartaalrapportage (2de kwartaal 2011) (PS2011-568) (PVV en GroenLinks)

1003 **De voorzitter** deelt mee dat GS hebben verzocht de deuren te sluiten voor een besloten vergadering. Hij verzoekt aanwezig publiek en medewerkers de tribune en Statenzaal te verlaten. Hij schorst de vergadering.

2a Besloten gedeelte

1004 **3 Vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering op 29 juni 2011**
De vergadering wordt heropend. De besluitenlijst wordt vastgesteld conform ontwerp.

1005 **4 Lijst ingekomen stukken**
De ingekomen stukken worden afgedaan conform advies.

5 Vragenuur

Voorafgaand aan het Vragenuur geeft de voorzitter aan dat gelet op de bestuurlijke overeenkomst die gesloten is tussen staatssecretaris Bleker en het

IPO over natuur, de Staten graag zo spoedig mogelijk de opvatting van het college hierover wensen te horen met een behandelvoorstel.

1006 **Gietijzeren gasleidingen**

Mw. Faber (PVV): in het NRC van 19 augustus jl. stond een artikel betreffende gietijzeren gasleidingen. Deze schijnen in zeer slechte staat te zijn. Het beheer hiervan valt o.a. onder Alliander. Mw. Faber stelt de volgende vragen:

1. is de provincie toezichthouder in deze?
2. is het niet raadzaam om via de positie van aandeelhouder druk uit te oefenen?
3. zijn de gasleidingen versnelt te vervangen?

Gedeputeerde Markink antwoordt als volgt: in Nederland hebben we te maken met verschillende gasleidingen. Gasleidingen met hoge druk (meer dan 16 bar) en met lage druk. Gasleidingen met hoge druk vallen onder toezicht van de provincie. Het is wettelijk verplicht om deze leidingen te registreren. Gasleidingen onder de 16 bar vallen onder verantwoordelijkheid van de Minister. Op dit moment liggen er veel lage drukleidingen in Gelderland. De Minister heeft recent aangekondigd dat binnen vijf jaar de gietijzeren gasleidingen onder woonwijken en bouwlocaties vervangen moeten worden. Dit is een ingrijpend proces, Alliander is primair verantwoordelijk als beheerder. Dit betekent voor Alliander dat ze hiervoor een investeringsplan op moeten zetten, dit zal zijn neerslag hebben in de begroting van Alliander. Voor de gietijzeren gasleidingen die niet onder woonwijken en bouwlocaties liggen zal een langere termijn worden aangehouden. Het toezicht ligt bij deze gasleidingen dus niet bij de provincie. Voor zover wij nu kunnen beoordelen ligt de verantwoordelijkheid niet bij provincie, ook niet als aandeelhouder van Alliander. We zullen dit nog verder juridisch uitzoeken. Als dit anders is dan komen we hierop terug.

1007 **Afschot wilde zwijnen in Epe**

Dhr. Van der Veer (PvdDieren): vorige week was er een persbericht dat de aanwijzing voor het afschieten van wilde zwijnen verlengt zou zijn. Dhr. Van der Veer heeft daarom nog de volgende vragen:

- waarom staat deze aanwijzing niet bij de Bekendmakingen op Gelderland.nl?
- geldt het bezwaar dat wij hadden tegen de oude aanwijzing nu nog steeds, of moeten we opnieuw bezwaar indienen?
- het persbericht is van vorige week, waarom is dit gisteren pas gepubliceerd?
- hoe lang blijft de provincie dit getreuzel gedogen als bekend is dat er een goede optie is?

Gedeputeerde Van Dijk antwoordt als volgt: blij dat twee van de vier vragen al beantwoord zijn. Het is een omissie van GS dat dit niet eerder op het SIS is terechtgekomen, wij zullen ervoor zorgen dat dit in de toekomst niet weer zal gebeuren. De problematiek van wilde zwijnen in Epe, wij doen dit vanwege de veiligheid. Om die reden hebben wij in eerste instantie een ontheffing verleent en daarna verlenging van de ontheffing. U zult een nieuw bezwaar in moeten dienen. Wij gaan niet over de gemeente Epe, dit moet u met vertegenwoordigers van de gemeente Epe bespreken. Het is een vrij kostbare aangelegenheid. Aan afrastering zitten twee bezwaren, het is een kostbare en ingrijpende maatregel omdat je bijna het hele dorp insluit en afsluit, dit levert een ongewenste situatie op. Dit is bij de gemeente op het moment een discussiepunt. Hier heeft de provincie geen rol.

5a **Interpellatiedebat verplaatsing De Beijer**

1008 **Dhr. Van Kaathoven (SP)** wijst erop, dat op 30 juni 2010 de Staten in meerderheid hebben ingestemd met het voorstel om het terrein Waalwaard aan te

kopen voor zand- en grindoverslag bedrijf De Beijer BV uit Kekerdorp. Op 9 juli 2011 stond in dagblad De Gelderlander dat voor die aankoop €3,6 miljoen is betaald door de provincie, terwijl op 19 maart 2010 het terrein voor slechts €300.000 van eigenaar is gewisseld. De tussentijdse eigenaar Derksen zou kosten gemaakt kunnen hebben voor het overnemen van personeel en het opschonen van het terrein. Deze kosten verklaren bij lange na niet het veel hogere aankoopbedrag van de provincie. Er blijft inclusief de kosten nog een verschil over van circa €2,5 miljoen. De fracties SP, PVV en GroenLinks willen het college hier een aantal vragen over stellen:

1. Waarom is in juli 2010 voor het terrein Waalwaard €3,6 miljoen betaald, terwijl dit terrein op 19 maart 2010 nog verkocht is voor maar €300.000?
2. Waarom zijn Provinciale Staten niet geïnformeerd over de eerdere transactie bij de besluitvorming over Statenvoorstel PS2010-544?
3. Waarom heeft de provincie Gelderland geen zaken gedaan met de eerdere eigenaar CRH Kleiwaren Beheer?
4. Welke van de betrokken partijen heeft het initiatief genomen waar uiteindelijk de koop van juli 2010 tot stand is gekomen? Is dit initiatief vanuit de kant van de provincie Gelderland gekomen?
5. Hoe oordelen Gedeputeerde Staten over de gang van zaken in deze kwestie? Betreurt het college de gang van zaken?
6. Welke lessen trekt het college van Gedeputeerde Staten uit de gang van zaken en wat zou het college in toekomstige gevallen anders doen?

1009

Gedeputeerde Verdaas wijst erop dat de provincie jaarlijks voor tientallen miljoenen vastgoed en gronden aankoopt volgens helder vastgestelde kaders. Daarbij is maar één norm leidend namelijk het taxatierapport en bij twijfel een tweede taxatierapport. De provincie opereert daarbij niet als marktpartij om mogelijke speculaties te vermijden. In dit geval komt erbij dat De Beijer BV de grond moet kopen op grond van het taxatierapport. Wanneer de provincie hier niet volgens de richtlijnen zou handelen dan kan er zelfs sprake zijn van staatssteun. De gedeputeerde beantwoordt de gestelde vragen als volgt:

1. Er is €3,6 miljoen betaald omdat uit het taxatierapport een bedrag van €3,9 miljoen naar voren kwam en een marge van €300.000 onder de taxatieprijs alleszins redelijk leek;
2. De provincie gaat nooit in op eerdere transacties, want de provincie wil hier niet als private marktpartij optreden;
3. Bij de provincie was niet bekend, dat de eerdere eigenaar zijn terrein wilde verkopen;
4. Eigenaar Derksen heeft het initiatief genomen voor de verkooptransactie;
5. Volgens het college valt niks te betreuren, omdat GS met instemming van de Staten eigendom hebben verworven volgens een professionele taxatie;
6. Uit deze specifieke casus zijn volgens het college geen lessen te trekken.

1010
1011

Dhr. Van Kaathoven (SP) vindt dat burgers ervan uit moeten kunnen gaan, dat de provincie zorgvuldig met gemeenschapsgeld omgaat. Dat geldt des te meer in deze tijd van bezuinigingen. De aankooptransactie roept de vraag op of de Staten wel volledig geïnformeerd zijn. Na bestudering van alle stukken en de beantwoording van de gedeputeerde begrijpt de SP nog steeds niet waarom door de provincie het tienvoudige is betaald. Ook na aftrek van mogelijke kosten door de eigenaar heeft de provincie nog ruim €2 miljoen teveel betaald. Door niet scherp te onderhandelen over de prijs is niet zuinig omgegaan met

- gemeenschapsgeld. De gang van zaken roept een beeld op van een overhaaste beslissing waarbij veel gemeenschapsgeld is verspild. De beste locatie voor de verplaatsing van De Beijer BV is niet uit een degelijk onderzoek naar voren gekomen. Wellicht was een andere locatie voor de verplaatsing van De Beijer veel geschikter geweest. Belangrijk is voor de SP, dat dit soort transacties in de toekomst niet meer voorkomen en het college zo zuinig mogelijk omgaat met gemeenschapsgeld. Vandaar dat de SP opnieuw vraagt aan de gedeputeerde, of hij de gang van zaken betreurt en in de toekomst anders met dit soort transacties zal omgaan? Afhankelijk van het antwoord van de gedeputeerde zal de SP wel of niet een motie indienen.
- 1012 **Mw. Faber (PVV)** vindt het verschil tussen het aankoopbedrag (€3,6 miljoen) en de eerdere verkoopprijs (€300.000) absurd groot. Deze verspilde gelden hadden veel beter besteed kunnen worden door de provincie, bijvoorbeeld voor de regiotaxi of de gehandicaptenzorg. Kwalijk is volgens de PVV dat de gedeputeerde geen lessen wil trekken uit de gang van zaken en arrogant met deze kwestie omgaat. De PVV zou het zeer op prijs stellen als het college hieruit wel lering zal trekken.
- 1013 **Dhr. Sözen (GroenLinks)** begrijpt niet waarom de provincie als private partij niet anders had kunnen opereren in deze grondtransactie en zoveel meer betaald heeft voor de grond als de voormalige eigenaar. Waarom is niet gekeken naar andere alternatieven voor de verplaatsing van De Beijer BV? Is er wel voldoende gekeken naar alle milieueffecten van de verplaatsing? De transactie roept heel veel vragen op en ook het beeld dat er niet zorgvuldig is omgegaan met gemeenschapsgeld.
- 1014 **Dhr. Dijkstra (VVD)** steunt het GS-voorstel om ruim €6 miljoen beschikbaar te stellen voor de aanleg van een betere ontsluiting. De gemeente Neder-Betuwe kan daarover verheugd zijn, omdat het centrum van Dodewaard ontlast wordt van onnodige verkeersoverlast. De VVD maakt zich wel zorgen over het tijdspad voor de oplevering van de weg en verzoekt het college om de procedures voor die rondweg zo snel mogelijk op te starten, wanneer de verhuizing van De Beijer definitief is geworden. Belangrijk is ook de werkgelegenheid. De werknemers zullen op termijn hier een huis kopen. Een goede zaak is dat het college haar verantwoordelijkheid en de regierol op zich heeft genomen en gekozen heeft voor het instrument 'inpassingsplan'. De gesprekken met De Beijer BV lopen al vanaf 1990. Daarom is het een goede zaak dat er nu een duidelijke oplossing is geboden voor het bedrijf. Op grond van een deugdelijk taxatierapport is een eerlijke prijs betaald voor de grond. De VVD begrijpt goed, dat de omwonenden niet blij zijn met de komst van dit bedrijf en is onder de indruk van het verzet vanuit Dodewaard en de belangenvereniging Dijkbewaking. Helaas moet het bedrijf verplaatst worden in het kader van 'ruimte voor de rivier' en zijn vertragingen door nieuwe procedures ongewenst. De VVD verzoekt het college om de Staten actief te informeren over de voortgang van dit project inclusief de verkeersafwikkelingen.
- 1015 **Mw. Meijers (PvdA)** vindt dat de provincie hier in het kader van behoud van werkgelegenheid haar faciliterende rol goed heeft opgepakt. De provincie heeft gehandeld als een betrouwbare overheid door de grondaankoop te baseren op een deskundig taxatierapport. De PvdA sluit zich verder aan bij de opmerkingen van de VVD.
- 1016 **Dhr. Hutten (CDA)** vindt dat de technische vragen door de gedeputeerde goed zijn beantwoord en steunt de aankoop van het terrein Waalwaard volledig. Richting de oppositiepartijen wordt opgemerkt dat bij grondtransacties sprake is van collegiaal bestuur. Het CDA vindt het goed dat er heldere, afgesproken regels en procedures zijn voor dit soort transacties en acht het niet verstandig om daar incidenteel van af te wijken.
- 1017 **Dhr. Scheffer (D66)** sluit zich aan bij de opmerkingen van de VVD en is tevreden

- 1018 met de beantwoording van de vragen door de gedeputeerde. D66 merkt op, dat de overheid een bijzondere partij is en niet kan onderhandelen zoals private partijen. **Dhr. Plug (ChristenUnie)** vindt dat bij dit soort transacties uitgangspunt moet zijn wat de grond op de verkoopdatum waard is. Deze waarde wordt bepaald door deskundige taxateurs en niet door onderhandelingen van de overheid. Richtinggevend moet zijn dat de overheid bij deze transacties betrouwbaar en zorgvuldig handelt volgens vastgelegde spelregels. Het taxatierapport kan straks weer dienen als maatstaf voor de verkoop van het terrein aan de Beijer BV.
- 1019 **Dhr. Ruitenbergh (SGP)** hecht in zijn algemeenheid aan zorgvuldigheid van procedures. In dit geval heeft het college het proces zorgvuldig doorlopen. In het kader van de beleidslijn 'Ruimte voor de Rivier' is de uitplaatsing van het bedrijf De Beijer onoverkomelijk. Dit biedt ook kansen voor de realisering van een mooie nieuwe woonwijk. De discussie over de hoogte van het aankoopbedrag wordt feitelijk drie maanden te laat gevoerd.
- 1020 **Dhr. Mulder (50PLUS)** deelt de opvatting dat het taxatierapport uitgangspunt moet zijn voor de grondaankoop. De provincie heeft wel de plicht om zorgvuldig om te gaan met gemeenschapsgeld. Bij grote verschillen tussen de taxatiewaarde en een eerdere aankoopprijs zou de overheid dit aspect mee moeten nemen in de onderhandelingen. Op dat punt zouden de procedureregels aangescherpt kunnen worden. Is het bedrijf De Beijer wel bereid om de hoge taxatiewaarde te betalen?
- 1021 **Dhr. Van der Veer (PvdDieren)** vindt dat zuinig met overheidsgeld moet worden omgegaan en zet grote vraagtekens bij de hoogte van het aankoopbedrag.
- 1022 **Gedeputeerde Verdaas** benadrukt dat het bedrijf De Beijer al vanaf 1990 in onzekerheid verkeert over een mogelijke bedrijfsverplaatsing. De overheid heeft hier de verantwoordelijkheid om de rivierveiligheid te garanderen en zorgvuldig om te gaan met het bedrijf De Beijer en haar werknemers. Het oordeel over het aankoopbedrag wordt door de provincie alleen gebaseerd op basis van de huidige spelregels en daarbij treedt de overheid niet op als speculant. De gedeputeerde acht daarom het geven van excuses hier niet op zijn plaats, omdat gehandeld is volgens de gestelde kaders.
- 1023 **Dhr. Van Kaathoven (SP)** is niet tevreden met de beantwoording van de gedeputeerde en dient samen met de SP, GroenLinks en PVV een motie (M50) in. In deze motie wordt uitgesproken, dat de gang van zaken en de handelswijze van gedeputeerde Verdaas inzake de grondaankoop Waalwaard af te keuren is. De indieners van de motie willen dit soort aankopen in de toekomst voorkomen door een actievere, controlerende rol van de Staten.
- 1024 **Gedeputeerde Verdaas** ontraadt de motie ten zeerste.
- 1025 **Dhr. Dijkstra (VVD)** wijst erop dat in de tweede zin van de motie op de man gespeeld wordt door expliciet de naam van gedeputeerde Verdaas te noemen. De voorzitter geeft aan dat de fracties zelf gaan over hun inhoudelijke teksten.
Besluit:
M50 wordt verworpen, met stemmen vòòr van SP, GroenLinks en PVV.
- 1026 **6 Vaststelling en afrekening fractievergoeding 2010 en eindafrekening fractie Groep van Bergen (PS2011-531)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 1027 **7 Derde wijziging van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer Gelderland 2009 en vaststelling van de Subsidieverordening kwaliteitsimpuls natuur en landschap Gelderland (PS2011-550)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 1028 **8 Zienswijze Provinciale Staten op de ontwerpbegroting 2011-2012 van het**

Openbaar Lichaam Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard (PS2011-546)

Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.

- 1029 **9 Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard (PS2011-547)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 1030 **10 Versnellingsgelden bodemsanering, subsidieaanvragen van de gemeenten Aalten, Apeldoorn, Bronckhorst en Putten (PS2011-464)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 1031 **11 Herstructurering geluidszonering bedrijventerrein De Mars te Zutphen (PS2011-552)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 1032 **12 Innovatie en Investeringsfonds Gelderland (PS2011-575)**
Dhr. Van den Bos (VVD) wil de beide fondsen financieel naar elkaar laten overvloeien en niet alleen maar van het Energiefonds naar het Innovatiefonds. Het instellen van het Energiefonds betekent niet dat de fractie daarmee automatisch toestemming geeft voor het instellen van windmolenparken. GS moeten daarvoor eerst terugkomen bij PS. Wat is de looptijd van dit fonds? Er zou aan dit fonds een Gelderse innovatiefonds moeten worden gekoppeld. GS moeten zich richten op projecten en niet op bedrijven. Door uit te gaan van projecten kunnen bijvoorbeeld ook de maakindustrie en de agrarische sector de middelen aanboren.
- 1033 **Mw. Faber (PVV)** vindt dit fonds en de daaraan gekoppelde BV niet het juiste instrument om innovatie te stimuleren. PPM-Oost kan met deze constructie uit het zicht van PS middelen verstrekken, waardoor de controlerende taak van PS wordt uitgehold. De fractie vraagt zich af of het bij de vulling van € 10 miljoen zal blijven.
- 1034 **Dhr. Van der Veer (PvdDieren)** vindt dat een duidelijk kader ontbreekt. De Uitvoeringsagenda is daarvoor veel te ruim. Wanneer kunnen GS een duidelijker kader verschaffen.
- 1035 **Gedeputeerde mw. Traag** antwoordt dat er geen harde schotten tussen beide fondsen zit, dus ze vloeien in elkaar over. Initiatieven voor windmolen worden getoetst en niet automatisch toegekend. De levensduur van het fonds loopt tot eind 2012, waarna het fonds overgaat naar het structurele fonds. Over de innovatie denken GS na, mede in het licht van al bestaande prijzen. Het fonds is beschikbaar voor bedrijven maar ook voor projecten. Het gaat erom dat innovatieve processen worden gestimuleerd. Initiatieven, ook vanuit de maakindustrie en de agrarische sector, zullen worden ondersteund mits ze voldoen aan de speerpunten. GS willen wel een focus aanbrengen. De BV-constructie is juist transparant. PS kunnen controleren middels de jaarrapportages en de jaarrekeningen. GS zijn bezig met een prioritair programma 'Energie-transitie' en dat zal het kader vormen voor het fonds.
- 1036 **Stemverklaring Van der Veer (PvdDieren):** Nu het kader nog niet duidelijk is, zal de fractie tegen het voorstel stemmen.
Besluit
Besloten conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, SP, D66, GL, CU, SGP en 50PLUS.
- 1037 **13 Vliegende start-projecten Uitvoeringsagenda 2011 e.v. (PS2011-569)**
De **voorzitter** deelt mee dat onderdeel 4 van het ontwerpbesluit als volgt moet luiden: Een bedrag van maximaal € 2,5 miljoen als subsidie beschikbaar stellen

- 1038 voor de Stichting Ik start Smart voor het project Ikstartsmart 2.
Mw. Schriks (VVD) is verheugd dat op zo korte termijn een aantal goede projecten zijn uitgekozen. De projecten passen binnen het coalitieakkoord, kunnen snel worden uitgevoerd, er is geld voor en ze staan op zichzelf. Met andere woorden er komt geen vervolg. Er is ook goed geluisterd naar de inbreng in Ede. Ook is positief dat de indieners van de projecten een eigen financiële bijdrage leveren, waardoor gedeelde verantwoordelijkheid ontstaat. Ook de verdeling over de provincie is evenwichtig. Ze roept GS op snel aan de slag te gaan. Elke geïnvesteerde euro is belangrijk voor de economie.
- 1039 **Mw. Meijers (PvdA)** sluit zich aan bij de inleiding van de VVD. Wat opvalt is dat het een mix is van projecten, ingebracht door partners en onderwerpen van de PS-agenda. Voor de eerste ronde is dit zeer veelbelovend. T.a.v. De Beijer: het inpassingsplan is voor de PvdA een reële optie. De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid en dan ligt het voor de hand om te sturen. Ze vraagt GS voor de rondweg tot een passende, doelmatige en sobere oplossing te komen. T.a.v. Ikstartsmart is de PvdA blij met de positieve evaluatie en de voortzetting van dit project.
- 1040 **Dhr. Hutten (CDA)** sluit zich aan bij de PvdA t.a.v. De Beijer. Het CDA is blij met de honorering van het glastuinbouwproject en het isolatieproject. Ook met de EFRO/EFS-projecten kan het CDA instemmen. Bij de culturele projecten onderstreept het CDA de noodzaak van een vliegende start.
- 1041 **Mw. Faber (PVV)** heeft moeite met de prestatieindicatoren bij de EFRO-projecten en Ikstartsmart. Het is beter om m.b.t. de EFRO-projecten afspraken te maken met de ontvangende partijen. Zij dient daarvoor amendement A17 in. Het succes van Ikstartsmart is op dit moment niet te meten. Daarom verzoekt ze GS van dit project af te zien tot daarover meer duidelijk is en dient daarvoor motie M51 in. Desgevraagd antwoordt ze dat een slagingspercentage van 80% een mooi uitgangspunt zou zijn. Dit hoge rendement vindt ze noodzakelijk, omdat de provincie met dit project hetzelfde doet voor starters als het Rijk via andere projecten. T.a.v. Mariënbosch vraagt ze welke grondprijs de gemeente Nijmegen heeft gevraagd.
- 1042 **Dhr. Lucassen (SP)** vraagt zich af wat het nut is van de vliegende start-projecten die nog dit jaar uitgevoerd moeten worden, als over een maand de begroting voor 2012 wordt vastgesteld. Ook zijn de criteria globaal en nauwelijks smart te noemen. Voorts zijn het geen startende projecten, maar veelal projecten die al lopen. Het speerpunt Food Valley steunt de SP niet. T.a.v. de reservering voor de rondweg Waalwaard: er heeft geen integrale afweging plaatsgevonden van mogelijke locaties en het gaat om een taak van het Rijk. Het is bovendien te duur, terwijl er nog geen inzicht in de totale kosten is. De SP is niet akkoord met de inbreng van de provincie in dit project. Daar staat tegenover dat er ook enkele projecten zijn geselecteerd, die het verdienen om te worden gehonoreerd.
- 1043 **Dhr. Scheffer (D66)** is zeer tevreden over het voorstel. Het heeft betrekking op thema's die voor D66 van belang zijn: innovatie, energie, cultuur. Wel is het pas een eerste bewijs van wat de coalitie gaat doen de komende jaren. Hij hoopt dat het een opmaat is voor de uitrol van de revolverende fondsen. D66 steunt het voorstel t.a.v. De Beijer. Het inpassingsplan is geen strafmaatregel, maar een steunmaatregel. Hij hoopt dat de uitvoering in goede samenwerking tussen provincie en gemeente zal verlopen.
- 1044 **Dhr. Van Eck (GroenLinks)** meldt dat GroenLinks een aantal projecten ondersteunt: Sevenaer en het isolatieproject. Pijnpunt blijft 3c, de rondweg ten behoeve van de verplaatsing De Beijer. Op de huidige locatie was een rondweg niet nodig en moest de verkeersveiligheid op andere wijze worden geregeld. GroenLinks zal beslispunt 3 niet steunen, want ook in Dodewaard kan een andere

- oplossing worden gevonden.
- 1045 **Dhr. Mulder (50PLUS)** vindt een aantal projecten zeer nuttig. Bij Ikstartsmart vraagt hij nogmaals extra aandacht voor begeleiding van 50plussers.
- 1046 **Dhr. Van der Veer (PvdDieren)** steunt de kritische vragen van de PVV en de vragen van GroenLinks over de rondweg. M.b.t. EFRO-projecten zal hij blijven toetsen of er sprake is van dierproeven.
- 1047 **Gedeputeerde Markink** is blij met de steun voor veel van de projecten. Het college wil een snelle start maken en stappen kunnen zetten. De criteria zijn terug te vinden in het coalitieakkoord en de uitvoeringsagenda. M.b.t. De Beijer: de reservering voor de rondweg heeft een grote bandbreedte. Er moet nog worden onderhandeld met de betrokken partijen, waaronder de gemeente. Hierbij kan een inpassingsplan aan de orde komen, als middel om snelheid in het proces te houden. Naar Ikstartsmart kan met verschillende ogen worden gekeken. GS willen ermee doorgaan, omdat het project zeer succesvol is geweest. Met dit project wordt mensen die het lef hebben een eigen bedrijf te starten, ondersteuning en coaching aangeboden. Een slagingsfactor van 50% zou hem zeer tevreden stellen. Hij is het dus niet eens met de PVV dat dit geen goed project is, sterker nog het is een versterking van het beleid van het Rijk. T.a.v. Mariënbosch wijst hij erop dat door de afboeking van de gemeente Nijmegen 1250 woningen extra worden gerealiseerd. De isolatiesubsidie leidt tot een veelvoud aan investeringen en is dus een prima project.
Het proces dat nu gestart is met de vliegende start-projecten moet verder worden vervolmaakt. Hij vraagt daarbij ook de inbreng van de Staten. Op deze manier kan een grote bijdrage aan de economie worden geleverd.
Ten aanzien van motie M51: GS willen graag met dit project doorgaan en ontraden de motie.
Mw. Faber (PVV) vraagt de tekst tussen haakjes in amendement A17 te schrappen.
Gedeputeerde Markink, in reactie op amendement A17, antwoordt dat investeren in innovatieprojecten de prestatieindicator is. Andere subsidieverstrekkers stellen criteria voor innovatieve projecten, waardoor er voldoende waarborg is en GS met de gestelde indicator goed uit de voeten kunnen.
- 1048 **Dhr. Plug (ChristenUnie)** mist een reactie op de planning rondweg – vestiging De Beijer. Verder voelt de ChristenUnie zich gehoord, vanwege o.a. de voortzetting van de isolatiesubsidie.
- 1049 **Gedeputeerde Markink** deelt mee dat GS zich zullen inspannen om de aanleg van de rondweg en de verplaatsing van De Beijer parallel te laten verlopen.
- 1050 **Stemverklaring dhr. Lucassen (SP)** zal voorstel steunen, maar is tegen beslispunten 2 en 3a en 3b.
Besluit:
A17 verworpen met stemmen vóór van PVV.
Besloten conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, PvdDieren en 50PLUS.
M51 verworpen met stemmen vóór van PVV.
- 1051 **14 Aanvullend subsidieverzoek Sleutelproject De Schil Doetinchem (PS2011-570)**
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 15 Financiering verplaatsing intensief veehouderijbedrijf Vennevertloo (PS2011-468)**
- 1052 **Mw. Bosman (PvdA)** zegt dat haar fractie akkoord gaat met het voorstel. De enige zorg was of er nog meer van dit soort voorstellen komen maar die zorg is

- door de gedeputeerde in de commissievergadering weggenomen.
- 1053 **Dhr. Zoet (CDA)** zegt dat het CDA van harte met het voorstel instemt, er is een win-winsituatie voor de natuur. Compliment aan de gedeputeerde dat deze zaak eindelijk geregeld wordt.
- 1054 **Dhr Van der Veer (PvdDieren)** zegt dat het jammer is dat een kalverhouderij uitgebreid gaat worden. Het gaat hier om een megastal in wording en zal daarom niet instemmen met het voorstel. Hij vraagt zich ook af hoe dit bedrijf een vergunning heeft kunnen krijgen. Hij vraagt zich tevens af of dat nog steeds op die manier kan. Moet de ruimtelijke verordening niet worden gewijzigd?
- 1055 **Gedeputeerde Van Dijk** zegt dat het bedrijf al op volstrekt legale wijze een vergunning had gekregen om op de huidige plek te mogen uitbreiden. Die plek is dichtbij een Natura 2000-gebied en het is winst voor de natuur dat men nu bereid is op een andere plaats, in een LOG, de activiteiten te gaan voortzetten. Hij zegt dat n.a.v. dit enkele geval nu nog geen discussie zou moeten worden gestart over de LOG's. Daarover zullen GS in december met een notitie komen. Hij denkt niet dat er sprake is van een onvolkomenheid in de ruimtelijke verordening. Hij zal dit technisch uit laten zoeken en dhr. Van der Veer daarover bilateraal inlichten.
- 1056 **Stemverklaringen**
Dhr. Klein (SGP): alle vertrouwen in het bedrijf en stemt van harte in met voorstel.
Dhr. Ter Haar (PVV): tegen omdat de beëindigde VIV-regeling alsnog in dit geval wordt toegepast hetgeen niet fair en niet duidelijk is naar andere ondernemers.
Besluit
Besloten conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP en 50PLUS.
- 16 Verordening stikstof en Natura 2000 Gelderland (PS2011-495)**
- 1057 **Gedeputeerde Van Dijk geeft** op verzoek van de voorzitter, n.a.v. de late toezending van het vervolgvorstel en de nog levende vragen, aan dat het college prijs stelt op behandeling en afronding van dit voorstel vandaag en de behandeling liever niet wil uitstellen. Na een uitgebreide discussie - waarna de voorzitter ook opmerkt dat in de commissiebehandeling niet was geconcludeerd dat het voorstel nu niet door Provinciale Staten zou kunnen worden behandeld – is een meerderheid bespreking van het voorstel vandaag. Daarna wordt bekeken of er ook over het voorstel besloten kan worden.
- 1058 **Dhr. Van Eck (GroenLinks)** ziet af van woordvoering omdat hij het onverantwoord vindt om hier nu op een goede manier over te kunnen discussiëren gezien de vele laat nagezonden extra informatie.
- 1059 **Dhr. Ter Haar (PVV)** wijst nogmaals op de vele nog laat nagekomen extra informatie die men niet heeft kunnen bestuderen. De PVV neemt daarom ook niet inhoudelijk deel aan het debat.
- 1060 **Dhr. Van Boheemen (CDA)** spreekt nadrukkelijk waardering uit voor het feit dat land- en tuinbouworganisaties en natuur- en milieu-organisaties samen tot een convenant zijn gekomen op zo'n moeilijk dossier. De provincie heeft daarbij toegezegd een en ander dan ook snel te zullen implementeren. Hij vindt dat dat dan nu ook moet gebeuren. Volgens hem zitten er in de verkregen aanvullende informatie geen nieuwe gezichtspunten waardoor het nu niet zou kunnen worden afgerond.
- 1061 **Mw. Bosman (PvdA)** zegt dat met het convenant een belangrijke overeenkomst is bereikt. In haar fractie is niet iedereen ervan overtuigd dat nu de beste oplossing voorligt maar men gaat toch akkoord. De gisteren nog ontvangen informatie gaat vooral om techniek en niet om bestuurlijke inzichten zodat de procedure nu gerust kan worden vervolgd. De vragen van haar fractie zijn ook naar tevredenheid beantwoord. Positief is ook dat er een toezegging is voor generiek beleid in de

- provincie als de PAS landelijk niet wordt vastgesteld of als er onvoldoende maatregelen in zitten voor de Gelderse situatie. Ook goed dat er elk jaar een evaluatie zal komen van de resultaten en dat daarbij mogelijkheden voor aanpassingen zijn.
- 1062 **Dhr. Van der Veer (PvdDieren)** vindt dat de verkeerde volgorde wordt aangehouden. Er zou nu al een verordening moeten worden vastgesteld die remmen los laat die er nu nog zijn op bepaalde ontwikkelingen terwijl de doorrekening van het PAS nog niet afgerond is. Hij wil daarom de behandeling uitstellen. Overijssel zou dat ook doen. De fractie heeft een second opinion laten maken over het rapport van Alterra, en een milieuvriendelijker alternatief laten doorrekenen. De provincie verzuimt bij nieuw vestiging BBT+(+) maatregelen te vereisen. In Brabant doet men dat wel. Als we pas na een evaluatie de verordening gaan bijstellen zijn er met deze slappe verordening misschien ongewenste ontwikkelingen geweest die later weer geld gaan kosten om terug te draaien. Hij vindt dat de commissie dit eerst nog eens goed zou moeten bekijken. Om de behandeling nu uit te stellen wordt een motie (M52) ingediend.
- 1063 **Mw. Van der Kolk (ChristenUnie)** zegt dat het generiek beleid dat nog opgesteld moet worden van groot belang is. Maar het is ook belangrijk dat ondernemers verder kunnen. Daarom is haar fractie blij met de toezegging van GS dat monitoring en een jaarlijkse evaluatie plaats zullen vinden. En indien nodig wijziging van beleid of het opstellen van provinciaal generiek beleid.
- 1064 **Dhr. Meerburg (VVD)** zegt dat dit een belangrijke zaak is voor de Gelderse veehouderij. De verordening scheidt het kader voor vergunningverlening op basis van de Natuurbeschermingswet. Dat is hard nodig omdat bedrijven nabij Natura 2000-gebieden zich momenteel amper kunnen ontwikkelen. Deze ondernemers moeten nu niet de dupe worden van het laat verzenden van een document. Het kader is goed voor zowel boeren als natuur. Hij vraagt nog of het college bereid is om de zogenaamde piekbelasters die eventueel moeten uitwijken naar een andere locatie, te ondersteunen met flankerend beleid.
- 1065 **Gedeputeerde Van Dijk** vindt het jammer dat verschillende fracties niet inhoudelijk aan het debat wilden deelnemen. In feite waren er alleen nog technische vragen over uit de commissievergadering. De tijd tussen commissievergadering en Statenvergadering is echter in het algemeen altijd te kort om eerder door GS vastgestelde informatie te kunnen aanreiken aan de Staten. Wellicht zouden PS de procedures aan moeten passen. De essentie is dat aan de eisen van Natura 2000 moet worden voldaan maar ook dat maatregelen moeten worden genomen zodat ondernemers verder kunnen. Aan de convenantpartners is gevraagd met een voorstel te komen. Daar is dit salderingssysteem uitgekomen. Er zal nauwlettend in de gaten worden gehouden of het de verwachte resultaten oplevert. Naar de inschatting van GS snijden we ons niet in de vingers t.a.v. de PAS straks als we nu deze verordening al vast stellen. Het kan integendeel zelfs een bijdrage leveren aan het vervolmaken van een PAS-regeling. N.a.v. de vraag van de VVD over mogelijk flankerend beleid zegt hij dat de agrarische sector zich rekenschap zal moeten geven van de wensen die in de samenleving bestaan. Hoe dat en detail zal moeten worden uitgewerkt is iets wat later nog eens moet worden besproken.
- 1066 **De vergadering wordt voor enkele ogenblikken geschorst. Daarna heropening vergadering. De voorzitter** deelt mee, na ruggespraak met de voorzitter van de Commissie Landelijk gebied, Cultuur en Jeugdzorg, dat de commissiebehandeling niet heeft opgeleverd dat de plenaire behandeling en besluitvorming vandaag niet zou kunnen plaatsvinden. De voorzitter geeft nu gelegenheid voor een tweede termijn aan de fracties.
- 1067 **Dhr. Van Eck (GroenLinks)** zegt dat de uiteindelijke winst voor natuur en

- veehouderij zijns inziens niet bijzonder groot zal zijn. Daarnaast worden sterke twijfels geuit over de juridische houdbaarheid van de verordening. Daarom vindt GroenLinks het niet verantwoord er mee in te stemmen.
- 1068 **Mw. Van der Schalk (D66)** zegt dat een kader nodig is en dat het vertrouwen schept dat de partners in het veld zich achter de verordening scharen. GS zullen monitoren en PS informeren en het is dan aan PS om de uitkomsten te controleren en eventueel te corrigeren. Zij wenst GS en de partners veel succes bij de uitvoering.
- 1069/
1070 **Dhr. Van der Veer (PvdDieren)** vindt dat er niet moet worden teruggedeinsd om het af en toe ook over technische aspecten te hebben. Nu wordt het stuk er 'doorgejast'. De belangen van milieu en veehouders worden op deze manier tekort gedaan.
- 1071 **Gedeputeerde Van Dijk** zegt de discussie over technische aspecten niet te schuwen maar ziet daar in dit geval geen meerwaarde. Hij merkt ten slotte op dat GS de motie M52 ontraden.
- 1072 **Stemverklaringen**
Van Kaathoven (SP): tegen voorstel omdat zijns inziens PS niet in staat zijn nu al een goed oordeel te vellen.
Ter Haar (PVV): sluit zich aan bij de stemverklaring van de SP.
Mulder (50PLUS): stemt voor het voorstel omdat beantwoording door GS goed was.
Besluit
Besloten conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, D66, ChristenUnie, SGP en 50PLUS.
M52: de motie wordt verworpen met stemmen vóór van de PvdDieren, SP en GroenLinks.
- 17 **Subsidieverordening jeugdzorg Gelderland 2011 (PS2011-496)**
- 1073 **Mw. Van Milaan (D66)** dient een door alle fracties ondersteund amendement (A18) in. De kwaliteit van de zorg is een belangrijk doel. Het verbaasde haar dat een aanvrager volgens artikel 5.1 in het bezit dient te zijn van een zogenaamd HKZ-keurmerk. Dit is echter één marktproduct. Meer keurmerken zouden moeten worden toegelaten. De NMa heeft daar in het kader van langdurige zorg ook al opmerkingen over gemaakt. Het amendement ziet er dan ook op toe om algemener een kwaliteitscertificaat te vragen van een door de Raad voor Accreditatie geaccrediteerde instelling. Mw. Van Milaan wijst er voorts nog op dat Bureau Jeugdzorg ook nog steeds geen keurmerk heeft verkregen.
- 1074 **Gedeputeerde mw. Traag** dankt voor de algemene steun die er voor de verordening is. De aanscherping via het amendement komt de verordening ten goede. GS adviseren het amendement over te nemen.
- 1075 **De voorzitter** zegt dat later over het amendement zal worden gestemd omdat het nog moet worden rondgedeeld.
- 1093 **Mw. Van Milaan (D66)** merkt nog op dat in de tekst van het amendement voor het tweede woordje 'die' dient te worden gelezen 'dat'. Dat is taalkundig beter.
Amendement A18: met algemene stemmen aangenomen.
Besluit: zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 18 **Herschikking middelen deelprogramma religieus erfgoed Gelderse Investeringsagenda 2010-2011 (PS2011-510)**
- 1076 **Vice voorzitter dhr. Klein** neemt tijdelijk de plaats van de voorzitter in.
Mw. Bosman (PvdA) zegt dat haar fractie altijd kritisch kijkt naar religieus erfgoed. Vandaar dat zij in de commissie de gebruikelijke vraag heeft gesteld over medegebruik van de gebouwen. Daarop is een positief antwoord gekomen zodat

- men akkoord kan gaan met het voorstel.
- 1077 **Dhr Zoet (CDA)** meldt dat hij in de commissie nog een voorbehoud had gemaakt omdat er nog enkele technische vragen uitstonden bij de dienst. Deze zijn inmiddels beantwoord, waarvoor dank. Het CDA kan zich prima vinden in het voorstel.
- 1078 **Besluit:** zonder beraadslaging en zonder stemming conform voorstel.
- 19 Reactie Trajectnota/MER doortrekking A15 en afspraken financiering (PS2011-571)**
- 1079 **Mw. Prins (VVD)** verwacht met doortrekking een overbelasting van het wegennet in de Stadsregio te voorkomen. Ook om als regio te kunnen blijven concurreren is doortrekking nodig. De VVD ziet een brug als enig gewenste oplossing, gezien het financiële verschil met een tunnel. Maar voor een brug zijn ook andere argumenten, zoals de mogelijkheid tot aanleg van een vluchtstrook, evacuatie bij hoogwater en de uitbreiding van het fietspadennetwerk. Ook kan een brug sneller worden gerealiseerd. De fractie is akkoord met de nu voorgelegde zienswijze. De VVD is niet voor tol, maar hier is deze noodzakelijk om de financiering rond te krijgen. Wel zit er een eindigheid aan tol. Ook wil de fractie een afbakening van het risico van de tolheffing, zowel financieel als met betrekking tot kostenverhogende wensen van de Tweede Kamer bij de behandeling van het Beleidskader tol. Goede inpassing van de A15 is van belang. Er moet dus extra geld beschikbaar zijn voor maatwerk, ook voor een goede ontsluiting van en het ontwikkelen van een transferium bij Zevenaar.
- 1080 **Mw. Cegerek (PvdA)** vindt de doortrekking noodzakelijk voor de bereikbaarheid en de ruimtelijke economische ontwikkeling. De provinciale bijdrage is echter wel een éénmalige investering, er komt niets meer bij. Dit moet een mooie brug worden, een Gelders icoon. Ook is een goede landschappelijke inpassing noodzakelijk en het is goed dat daarvoor extra geld wordt uitgetrokken. Bewoners en belanghebbenden moeten hierover kunnen meedenken. Rond 2015 moet vanwege dit project al een economisch effect te verwachten zijn. We moeten hier kansen creëren voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Bij de aanbesteding moet 5% van de aanneemsom worden geïnvesteerd als 'social return'. Dit moet terugkomen in de nieuwe bestuursovereenkomst. De fractie heeft wel zorg over tol, de risico's moeten nog in kaart gebracht worden. Kan het tolrisico niet geheel voor rekening van het Rijk komen?
- Dhr. Van Baak (CDA)** is tevreden. De weg is dringend nodig voor de bereikbaarheid en de veiligheid van de regio. De fractie heeft alle binnengekomen reacties meegewogen en stemt in met de Trajectnota/MER en de zienswijze. Wel moet in het vervolg van het proces de zorgvuldigheid naar omwonenden en belanghebbenden voorop staan. Dit zal de fractie blijven volgen.
- 1081 **Dhr. Venema (PVV)** is voorstander van doortrekking om de diverse knelpunten in het wegennet te verbeteren. Hier wordt al tientallen jaren op gewacht. De fractie heeft net als GS een voorkeur voor Doortrekkingsalternatief Noord, maar heeft bij deze tracékeuze wel twee kanttekeningen. Ten eerste heeft de fractie de voorkeur voor een tunnel boven een brug, maar het prijsverschil lijkt te groot. Niettemin twijfelt de fractie aan de berekening van het financiële verschil tussen tunnel en brug. Een tunnel zou goedkoper moeten zijn dan uit de TN/MER blijkt. Ten tweede vindt de fractie een verdiepte aanleg van de A15 tussen Duiven en Zevenaar symboolpolitiek. Een geluidswerend talud volstaat en het prijsverschil kan worden gebruikt voor tunnel. De tolheffing moet eindig zijn. Hij dient in het kader van de percentageregeling voor beeldende kunst motie M53 in.
- 1082 **Dhr. Mink (SP)** is geen voorstander van doortrekking. Het geld moet naar de Regiocombi 1 en verbetering van OV in de Stadsregio. Het is sterk de vraag

- hoeveel geld er nog overblijft voor andere noodzakelijke infrastructuur na dit besluit. Het leefklimaat voor omwonenden wordt opnieuw zeer aangetast. Maatregelen voor een goede landschappelijke inpassing zijn nu nog onbekend en dit roept onzekerheid en weerstand op. Ook is het risico van het verplaatsen van filedruk zeer reëel. Het is erg vreemd dat er een brug over een tunnel gaat worden aangelegd. En dan moet de Gelderse weggebruiker ook nog tol betalen.
- 1083 **Dhr. Saes (D66)** vindt doortrekking noodzakelijk. Een goede inpassing is van groot belang. Het hoeft niet zonder meer een tunnel te worden, maar de aanleg van een tunnel moet wel een kans krijgen. De fractie wil daarom een DBFM-procedure, waarbij aan de markt wordt gevraagd om een zo goed mogelijke inpassing te realiseren. Hierbij moet worden uitgegaan van een oeververbinding en niet van een brug. Het gaat om een zo goed mogelijke prijs-kwaliteitverhouding. Hij dient motie M54 in.
- 1084 **Dhr. Van Eck (GroenLinks)** vindt dat er veel gemeenschapsgeld over de balk wordt gegooid. Het budgetrecht van de Staten is geschonden door het akkoord dat GS met de Minister hebben gesloten. De MER-procedure wordt niet meer serieus uitgevoerd nu er eenzijdig wordt ingezet op een bepaalde oplossing. Deze procedure is juridisch niet houdbaar, nu er een brug wordt gelegd door een provinciaal stiltegebied en Natura 2000-gebied. GroenLinks zal de GS-lijn niet steunen en kiest voor de Regiocombivariant.
- 1085 **Mw. Van der Kolk (ChristenUnie)** vindt dat het proces geen schoonheidsprijs verdient. De fractie steunt de doortrekking van de A15. Maar een goede inpassing moet gerealiseerd worden met een tunnel. Alle extra argumenten die andere fracties naast de financiële argumenten in stelling brengen voor een brug treffen geen doel. Ze dient amendement A19 in. Het is niet juist om de financiering van de A15 ten laste te brengen van het MIG in de volgende collegeperiode. In de commissievergadering brachten GS het argument in dat ze wilden voorkomen dat er meer 'dood geld' in de begroting zou komen. De ChristenUnie verzoekt het college om bij het vervolgvorstel van de Begroting 2012 aan te geven waar en hoeveel dood geld in de begroting zit. Wanneer het college besluiten neemt, moet ze ook daarvoor het geld reserveren en de financiële verplichting niet vooruit schuiven. Ze dient amendement A20 in. De fractie gaat ervan uit dat er tol wordt geheven totdat de investering is terugverdiend. Waarom is er dan nog een provinciale garantstelling nodig?
- 1086 **Dhr. Ruitenber (SGP)** vindt de A15 een belangrijke transportader. De fractie steunt doortrekking met een brug. Maar de SGP is geen voorstander van tol. Wanneer er ergens geld kan worden bespaard, moet dit ten goede komen aan beperking van de tol. Er moet voldoende aandacht zijn voor omwonenden.
- 1087 **Dhr. Mulder (50PLUS)** vindt doortrekking van belang. Maar het gaat hier wel om een enorm bedrag. De fractie gaat akkoord, maar wil wel een tunnel. Eventueel kan er meer tolheffing komen om dit te realiseren. Wanneer de tunnel meer dan 10% meer kost van de totale investering is een brug bespreekbaar.
- 1088 **Gedeputeerde mw. Bieze** constateert dat een meerderheid het college steunt en dat leidt tot een historisch moment. Het blijft lastig dat een provincie een zo groot bedrag meebetaald aan een Rijksweg. Maar het college acht doortrekking van de A15 noodzakelijk om het totale pakket aan maatregelen om de bereikbaarheid van de Stadsregio te waarborgen te laten slagen. Ook is de A15 een belangrijke achterlandverbinding. In deze economisch slechtere tijd was de doortrekking van de A15 lager op de prioriteitenlijst van het Rijk gekomen, heeft de provincie dit vlotgetrokken door bereid te zijn financieel bij te dragen. Uiteraard is de aanleg zeer ingrijpend voor omwonenden. Een verdiepte aanleg kan overlast van de weg beperken. De tol zal eindig zijn. Er is als voorwaarde gesteld dat het tolbedrag laag genoeg moet zijn om weggebruikers niet af te schrikken. De garantstelling is er

voor de situatie dat deze lage tolgelden uiteindelijk niet zullen leiden tot een volledige dekking van de investeringskosten. GS zullen hun invloed maximaal aanwenden om de Gelderse belangen goed te behartigen wanneer het Beleidskader tol nader wordt ingevuld. GS zijn voorstander van een brug. Dit kan iets toevoegen in het landschap. Ook kan met het juiste asfalt en de juiste inpassing het landschap worden gespaard. Het college voelt niet voor een DBFM-procedure uitgaande van een oeververbinding, omdat dit meer tijd zal vergen. Snelle voortgang is van belang en GS schatten in dat het financiële gat tussen brug en tunnel te groot is. Hiermee wordt ook aan omwonenden sneller duidelijkheid verschaft. GS ontraden M54 en A19. Uiteraard blijft er voldoende geld voor andere nodige infrastructuur. Het principe van social return zal het college inbrengen bij de gesprekken over een nieuwe bestuursovereenkomst, waarbij GS geen garantie kunnen geven over de hoogte ervan. Er wordt al rekening gehouden met een verbreding van de A15 tussen Ressen en Valburg. GS ontraden M53 omdat het Rijk geen 1%-regeling kent en die dus op dit project niet van toepassing is.

Dhr. Venema (PVV) trekt M53 in.

Gedeputeerde mw. Bieze ontraadt A20. Het college werkt anders dan in het verleden en wil de kosten van projecten laten drukken op de MIG in de periode dat de gelden worden uitgegeven.

1089 **Mw. Prins (VVD)** wijst erop dat het Rijk verantwoordelijk is voor de tol. Het is dus onjuist om hier de naam van de gedeputeerde aan te verbinden.

1090 **Dhr. Van Eck (GroenLinks)** constateert dat de A15 voor het Rijk geen belangrijke achterlandverbinding is. De A15 lost ook het stedelijk verkeersinfarct niet op. Hier is een moderne oplossing middels OV nodig. GS zijn niet ingegaan op de juridische risico's. De fractie zal A19 steunen, want als de A15 er toch komt, dan het liefst met een tunnel. GroenLinks steunt M54 niet, omdat dit de brug niet uitsluit.

1091 **Dhr. Saes (D66)** meent dat er bij een aanbesteding in twee fases of een marktconsultatie geen tijdverlies zal zijn. Dit tegenargument van GS klopt dus niet.

1092 **Besluit:**

A19 verworpen met stemmen vóór van GL, CU en PvdDieren;

A20 verworpen met stemmen vóór van PVV, CU, 50Plus en PvdDieren;

Stemverklaring mw. Van der Kolk (ChristenUnie): instemming met het voorstel met de aantekening dat de ChristenUnie aangetekend wenst te hebben tegen de wijze van financiering (volgende statenperiode) en tegen de brug over het pannerdens kanaal te hebben gestemd.

Besloten conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, PVV, D66, CU, SGP en 50PLUS.

M54 verworpen met stemmen vóór van PVV, SP, D66, 50PLUS en PvdDieren.

10

20 Onteigening ten behoeve van de aanleg rotonde aansluiting N320/N233 Ringbaan-Noord te Kesteren (PS2011-557)

1094 **Dhr. Venema (PVV)** vindt dat burgers rechtszekerheid moeten hebben ten aanzien van hun eigendom. De overheid moet het gebruik van het onteigeningsinstrument tot het uiterste beperken. De PVV vindt de aanleg van een rotonde een te beperkt belang voor het gebruik van dit instrument.

1095 **Besluit:** conform voorstel met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, SP, D66,

ChristenUnie, GroenLinks, SGP en 50PLUS.

- 21 **Bevordering internationalisering Gelderse economie (PS2011-580)**
- 1096 **Dhr. Wanrooij (PvdA)** constateert dat de nota feitelijk gaat over continuering van de Chinamissie. Deze missies hebben duidelijk iets opgeleverd, zowel in omzet als arbeidsplaatsen. De PvdA vindt dat de reizen moeten doorgaan, maar wel met beleid. Tijdens de studiereis naar Brussel is duidelijk geworden dat er in Brussel veel geld beschikbaar is voor Gelderland, maar dat gaat niet vanzelf. Daarvoor moeten dus ook middelen beschikbaar worden gesteld. Er is meer buitenland dan Europa en China. Daar moet pragmatisch worden bekeken waar de kansen liggen. En kijk dan ook eens dichterbij huis, bijvoorbeeld Turkije, waar volgend jaar 400 jaar handelsbetrekkingen mee zijn. De PvdA verwoordt de gewenste inzet in motie M55.
- 1097 **Dhr. Plug (ChristenUnie)** vindt dat niet ter discussie staat of het goed is handelsmissies te doen. Wat de ChristenUnie zich wel afvraagt is of de provincie daar een taak in heeft. De ChristenUnie vindt dat de provincie geen ambtelijke capaciteit en middelen daarvoor moet inzetten en dient daartoe motie M56 in.
- 1098 **Dhr. Verheul (GroenLinks)** is principieel tegen een handelsmissie naar China, vanwege de mensenrechtensituatie. Handelsmissies zijn geen taak van de provincie, maar van het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven dient de organisatie en kosten voor zijn rekening te nemen. Het is prima als de commissaris meereist, op kosten van de provincie. GroenLinks steunt motie M56.
- 1099 **Dhr. Klein (SGP)** vindt dat handelsmissies doeltreffend moeten zijn. De adviesraad voor wetenschaps- en technologiebeleid kan daarin richting provincie veel betekenen. De SGP onderschrijft het belang van de handelsmissie, maar vindt niet dat het uitbesteed moet worden aan NV Oost. In handelsmissies, uitgaande of inkomende, is de rol van de overheid, het gezag van de overheid, belangrijk. Misstanden in het betreffende land aan de orde stellen is geen doel op zich, maar kan heel goed in de marge van de missie gebeuren.
- 1100 **Dhr. Klein (SGP)** vindt dat handelsmissies doeltreffend moeten zijn. De adviesraad voor wetenschaps- en technologiebeleid kan daarin richting provincie veel betekenen. De SGP onderschrijft het belang van de handelsmissie, maar vindt niet dat het uitbesteed moet worden aan NV Oost. In handelsmissies, uitgaande of inkomende, is de rol van de overheid, het gezag van de overheid, belangrijk. Misstanden in het betreffende land aan de orde stellen is geen doel op zich, maar kan heel goed in de marge van de missie gebeuren.
- 1101 **Dhr. Venema (PVV)** merkt op dat de PVV niet gelooft in staatsgestuurde economieën. Gelderland moet geen poging doen dat te kopiëren. Het is onmogelijk te meten of handelsmissies een succes zijn ondanks, of dankzij de provincie. Hij vraagt of deelnemers terugkoppelen en waaruit die terugkoppeling bestaat. Heeft het bedrijfsleven de provincie nodig om opdrachten te verwerven, of heeft de provincie de bedrijven nodig heeft om zijn innovatiepolitiek te realiseren. Als een ondernemer kansen ziet, gaat hij er zelf wel op af, de overheid heeft hij daarvoor niet nodig. Handelsmissies hebben bovendien het risico dat kennis wegvloeit naar China, wat toename van concurrentie door China en toename van arbeidsplaatsen in China betekent. Een Chinadesk is in dit licht al helemaal niet acceptabel. Tot slot, de centrale doelstelling om opdrachten te verwerven en tegelijkertijd de mensenrechtensituatie aan de orde stellen is volstrekt ongeloofwaardig.
- 1102 **Dhr. Van den Bos (VVD)** wijst erop dat Nederland, als handelsland, afhankelijk is van zijn contacten. De overheid is voor zijn inkomsten in belangrijke mate afhankelijk van handelsactiviteiten. Een activiteit van de provincie die ervoor zorgt dat er in Gelderland meer en betere buitenlandse handelsactiviteiten ontstaan, zal de VVD steunen. De kosten gaan hier zeker voor de baat uit. Het is geen kerntaak van de provincie, maar als duidelijk is dat provinciale aanwezigheid deuren opent, dan is daar het surplus. Dat handelsmissies als snoepreizen worden betiteld kan worden voorkomen. Hiervoor moet een planning worden gemaakt met een duidelijke focus. Zomaar een missie naar China is een schot hagel. Het is nodig dat gekozen wordt voor bepaalde gebieden, en dat hoeft niet alleen in China te zijn. Ook zal het bedrijfsleven moeten bijdragen in de kosten. Het nut van deze

- reizen kan zichtbaar worden gemaakt door te laten zien wat het heeft opgebracht. De Kamer van Koophandel zal een Chinadesk oprichten. De provincie moet daar aansluiting bij zoeken. M.b.t. de mensenrechten: het is niet de primaire taak van de provincie overal in de wereld mensenrechten te bespreken, maar als je dat wilt moeten eerst de muren geslecht worden en daarvoor is handel zeer geschikt. De VVD zal motie M55 steunen en niet motie M56.
- 1103 **Dhr. Uenk (CDA)** wijst erop dat de inkomende en uitgaande missies vruchten hebben afgeworpen voor de Gelderse economie. Internationaal zaken doen is primair het domein van het Gelderse bedrijfsleven, met ondersteuning van de Kamer van Koophandel en Agentschap.nl. Dat moet zo blijven. De provincie heeft een aanvullende, ondersteunende taak, gericht op de Gelderse economie. Het CDA stemt in met de beslispunten t.a.v. China, maar Gelderland moet ook open staan voor andere landen en vragen GS dat uit te werken.
- 1104 **Gedeputeerde mw. Bieze** wijst erop dat het coalitieakkoord een sterke focus heeft op economie. De Staten hebben echter besloten de financiële middelen voor handelsmissies af te bouwen, omdat het geen kerntaak is. Het organiseren van een reis is inderdaad geen kerntaak, daar zijn reisbureaus voor. Elke deelnemer betaalt zijn eigen reiskosten. Waar het om gaat is dat de provincie de regie heeft in het bijeenbrengen van ondernemers, gemeenten en het onderwijs. Daar zit de meerwaarde. De ervaring is bovendien dat de overheid in China deuren kan openen, die het bedrijfsleven niet kan openen. Daarnaast heeft het bedrijfsleven de kennis en capaciteit voor deze regie niet in huis. Het aan de orde stellen van mensenrechten kan heel goed in de informele sfeer plaatsvinden. Het binnenhalen van opdrachten en de versterking van de Gelderse economie is het hoofddoel. Juist nu de contacten met China vruchten afwerpen zou het zonde zijn om ermee te stoppen. Het bij voorbaat uitsluiten van landen in verband met mensenrechten vindt ze niet verstandig. Isolatie leidt niet tot het inzicht in deze landen dat ze fout bezig zijn. In reactie op de moties merkt ze op dat motie M55 het beleid van GS ondersteunt. Ze zal de strekking van de motie zoveel mogelijk navolgen, in samenwerking met de partners. Op de monitoring en kansanalyse zal ze zeker terugkomen naar PS. In een later stadium kan ze daar eventueel een tijdsplanning voor aangeven. Motie M56 kan ze niet overnemen. Ze vraagt de Staten mee te denken over waar de taken t.a.v. de handelsmissies moeten worden ondergebracht.
- 1105 **Stemverklaringen:**
Dhr. Van Kaathoven (SP): de overheid moet niet als loopjongen optreden voor het bedrijfsleven, zeker niet in landen als China. De SP steunt M55 niet. M56 gaat in de goede richting, daarom steunt de SP hem.
Dhr. Verheul (GroenLinks) vindt het schokkend om te moeten constateren dat blijkbaar een meerderheid economie boven alles stelt. Motie M56 gaat niet ver genoeg.
Dhr. Van der Veer (PvdDieren) stemt tegen, omdat er geen ruimte is voor aandacht voor dierenwelzijn.
Besluit
M55 aangenomen met stemmen vóór van VVD, PvdA, CDA, D66, SGP en 50PLUS.
M56 verworpen met stemmen vóór van PVV, SP, CU en PvdDieren.
- 22 **Debatverzoek ontwikkeling schaalgrootte Gelderse veehouderij (PS2011-551) (VVD, CDA, PvdA en D66)**
- 1106 **Dhr. Van Boheemen (CDA)** beveelt het rapport van Alders ter lezing aan. Het beschrijft goed hoe er tegen de veehouderij wordt aangekeken. Het is

- bemoedigend dat alle partijen van mening zijn dat het beter moet. De 'lat moet hoger'. De voorkeur gaat uit naar ontwikkeling waar duurzaamheid voorop staat. Dat is ook terug te vinden in de Statennotitie. Het CDA geeft de voorkeur aan het scenario van ketensturing. Ook aanbevolen door de commissie Van Doorn. De maatschappelijke dialoog heeft ook aangegeven dat men geen veehouderijbedrijven wil op een bedrijventerrein. Naast toonaangevende onderzoekers hebben we in Gelderland ook ondernemers die willen vernieuwen en hun nek uitsteken. Bijvoorbeeld Rondeel in Barneveld waar ook sprake is van ketensturing. De grootste zorgen van de burger betreffen de volksgezondheid getuige ook de diverse mails van de afgelopen week. Er dient snel een beoordelingskader uit Den Haag te komen. Daar wordt ook aan gewerkt. Ook de Tweede Kamer heeft er aandacht voor. Toch moet ook het college over de eigen verantwoordelijkheid blijven nadenken. Hij dient motie M57 in, mede namens VVD, PvdA, D66, SGP en ChristenUnie, om de zienswijze van de Gelderse Staten kenbaar te maken aan de regering en de Tweede Kamer t.b.v. het debat daar. Daarbij ook de oproep aan GS om de opvattingen in praktische zin te verwerken in de in voorbereiding zijnde landbouwvisie, de voortgangsnotitie LOG's en structuurvisie Ruimte. Ten slotte pleit hij voor een snelle invoering van eenzelfde bouwblokbeleid in het Rivierengebied als geldt voor Achterhoek en Veluwe.
- 1107 **Dhr. Meerburg (VVD)** zegt dat de burger eist dat een slag wordt gemaakt naar een duurzamere veehouderij. Volgens de boer is het probleem dat de consument daar niet voor wil betalen. De consument laat zich moeilijk beïnvloeden. De kiloknaller in de supermarkt is wat verkoopt. De vraag is of die moet komen uit Brazilië, Argentinië of uit Lintelo. Hij heeft duidelijk voorkeur voor het laatste. Alleen daar hebben we immers invloed op het gebied van milieu-efficiency, voedselveiligheid en dierwelzijn. Bovendien hebben we boeren ook nodig als de hoeders van het platteland. Ze leveren ook een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Schaalvergroting is een autonome trend. Boeren zijn bezorgd over hun toekomst, burgers willen een schone en veilige leefomgeving. Er is dus zorg over. In de motie wordt dat ook aangegeven. Er is getracht een zorgvuldige balans te vinden tussen ratio en emotie, tussen economie en ecologie. Er moet ruimte blijven voor boeren en er moet een einde komen aan de zorg van burgers.
- 1108 **Mw. Hedin (PvdA)** zegt dat ondernemers ook verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun omgeving. De schaalvergroting zorgt voor veel onrust in het landelijk gebied. Met name t.a.v. volksgezondheid. Schaalvergroting wordt blijkens de vele reacties niet afgewezen zolang het maar op een goede manier en op de juiste plek is. Er moet een verandering komen van kwantiteit naar kwaliteit. De rapporten van Alders en Van Doorn sluiten daar bij aan. Veel agrariërs brengen dat al lang in de praktijk en zorgen met hun manier van werken voor minder overlast en milieuvervuiling en voor gezond en veilig voedsel. Zo zorgen ze zelf voor maatschappelijk draagvlak. Maar vooral ook de consument heeft een verantwoordelijkheid. Zo ook wij als provincie. Daarom is de PvdA ook mede-indiener van de motie. Daarnaast wil men ook graag dat ook in het Rivierengebied een bovengrens aan de bouwblokken wordt gesteld.
- 1109 **Dhr. Ter Haar (PVV)** memoreert de vele mails die de afgelopen week zijn ontvangen. Kennelijk dacht men dat er vandaag een beslissing over de LOG's op de agenda stond. Als dat zo was geweest had zijn fractie fel weerstand willen beiden tegen de verschrikkelijke plannen waardoor buurtschappen uit elkaar worden gehaald en die oneerlijke concurrentie in de hand werken. Het gaat nu echter over de megastallen en er worden geen knopen doorgesneden over de LOG's. Weet de gedeputeerde wellicht waarom we nu al die mailtjes uit de verschillende LOG's krijgen? Wellicht is er sprake van miscommunicatie. Hij zegt vervolgens dat het, ondanks de andere naam van de notitie, natuurlijk gewoon over megastallen

gaat. De PVV is altijd tegenstander geweest van megabedrijven. Niet vanwege het linkse dierwelzijnsargument want dat is gewoon gewaarborgd. De kleine en middelgrote bedrijven zijn nog steeds de ruggengraat van de agrarische sector. Juist zij lopen groot gevaar. Ze kunnen namelijk niet voor een kostprijs produceren die net zo laag is als de grote buurman. Bovendien is Nederland een klein land dat zuinig met de beschikbare ruimte moet omgaan. Ook Gelderland met het kleinschalige landschap. Gelderland is niet voor niets zo populair bij de toeristen. Megabedrijven passen niet in het landschap. Hoe kunnen GS nog aan de burger uitleggen dat jaarlijks miljoenen worden gestoken in aanleg en onderhoud van natuur maar daarnaast gigantische stallen toelaten. Wat is nu eigenlijk volgens GS de definitie van duurzame landbouw waarin zou moeten worden geïnvesteerd? Er moet worden gekozen of de middelgrote en kleine bedrijven nog een toekomst wordt gegund. Wat de PVV betreft zeker wel.

1110

Mw. Lewe (SP) vindt, in tegenstelling tot GS, dat schaalvergroting geen natuurwet is. Wellicht wordt de boer door leveranciers, de branche en de afnemers in de richting van de megastal geduwd maar het blijft een keuze. Schaalvergroting leidt tot verrommeling, het tast het landschap aan, verstoot het toerisme, verzwakt de plattelandseconomie door anderen uit de markt te drukken en het verslechtert de woonkwaliteit waardoor er weer meer krimp ontstaat. Daarom moet de schaalvergroting worden gestopt. De maatschappelijke dialoog heeft duidelijk gemaakt dat veefabrieken geen toekomst meer hebben. Het stellen van ruimtelijke grenzen zoals in de notitie beschreven is maar een eerste stap. En zelfs daar durft het college niet echt aan. De SP verwacht in december van GS een stuk dat de verandering wel echt op gang brengt. Alders heeft gezegd dat de politiek de oren te veel naar de sector heeft laten hangen. De politiek moet concrete verplichtende doelen stellen. Daarnaast moeten alternatieven ontwikkeld worden en ook werkelijk doorgezet, zoals verbreding en verdieping. De keuze voor alternatieven moet lonend en aantrekkelijk zijn voor boeren. Volgens Alders moet veel beter worden gesproken over de inrichting van het landelijk gebied waar immers ook andere mensen dan boeren wonen.

1111

Mw. Van der Schalk (D66) zegt dat volgens Alders 'business as usual' geen optie meer is. Maatschappelijke eisen moeten onderdeel worden van de 'license to operate' voor de veehouderij. D66 is het daar van harte mee eens maar realiseert zich dat daar wel wat voor moet gebeuren. De vraag is hoe de ontwikkelingen in goede banen te leiden om een sprong in de verduurzaming te realiseren. De expertmeeting heeft uitgewezen dat omvang en aantal niet per se in de weg hoeven te staan aan dierwelzijn, emissiereductie en landschappelijke inpassing. Gezien de positie van de Gelderse agrofoodcluster liggen er kansen voor de sector. We kunnen als provincie koploper zijn om naar een kwaliteitsgedreven systeem te gaan. Maar men wil niet de ogen sluiten voor de knelpunten. Als schaalvergroting de enige manier is om inkomen te realiseren en tegelijkertijd te voldoen aan alle maatschappelijke eisen betekent dat een grote druk op de leefomgeving. Dat veroorzaakt onrust getuige de vele ontvangen mails. Zowel Alders, Van Doorn als het Planbureau voor de Leefomgeving hebben opgeroepen tot een integrale visie. In zo'n visie moet het Rijk normen stellen waarbinnen de provincie haar ruimtelijk instrumentarium kan aanwenden om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Balans tussen economie, ecologie en omgeving is voor D66 essentieel. Daarom ook het verzoek aan GS om voor Rivierenland ook de bovengrens aan de bouwblokken in te stellen. De rijksadviseur voor het landschap heeft tijdens de expertmeeting aangegeven dat de LOG's aan een herijking toe zijn. D66 wil beleid richten op ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming. Verbreding en verdieping horen daar ook bij.

1112

Dhr. Van Eck (GroenLinks) zegt dat hij zich grotendeels aansluit bij de inbreng

- van de PVV en SP. Hij is het eens met het college dat voor Rivierenland grenzen aan de maatvoering moeten worden gesteld. V.w.b. GroenLinks is dat maximaal één bouwlaag en ook aansluiten bij verwevingsgebied. Maak van het Rivierengebied geen LOG. Hij vindt niet dat schaalvergroting een autonoom proces is. Het is ontstaan doordat de overheid met de rug naar de samenleving stond en dacht de sector te faciliteren maar vooral de boerenbelangen zelf heeft geschaad. We moeten terug naar een veehouderij die past bij het ecologisch draagvlak van onze planeet en past in het landschap van onze provincie.
- 1113 **Dhr. Klein (SGP)** vindt de wijze waarop nu wordt gediscussieerd een goede. De emotie rondom de bedrijven staat centraal. De SGP is en was altijd al een vurig pleitbezorger voor gezinsbedrijven die dragers zijn op het platte land. Schaalvergroting is niet altijd in het nadeel van gezinsbedrijven. Die stimulans kan ook heel goed doen. Omwille van de tijd sluit spreker zich aan bij de inbreng van het CDA. De SGP is immers ook mede-indiener van de motie. Vraagt met name nog aandacht voor energiebeheer, landschappelijke inpassing, infrastructuur in de omgeving van schaalvergroting, leefbaarheid etc.
- 1114 **Gedeputeerde Van Dijk** heeft waardering voor de wijze waarop PS de discussie vanaf mei hebben opgepakt. In de Statennotitie hebben GS de volgens hen belangrijke elementen aangestipt die bij de discussie behoren. Deze notitie is de eerste in een rij van drie. De tweede is de beleidsuitwerking op het terrein van de landbouw die in oktober in de commissie aan bod zal komen. De derde is de evaluatie van de LOG's. Waarom de afzenders van de mail dachten dat er nu over de LOG's zou worden gesproken is voor hem ook niet duidelijk. Hij merkt nog eens op dat de term schaalvergroting is gebruikt omdat het om meer dan megastallen gaat. Bovendien worden daar vaak bepaalde associaties mee gemaakt waarover het in casu niet alleen maar zou moeten gaan. In de notitie zit ook de suggestie om het beleid dat we al in grote delen van Gelderland hebben ook in het Rivierengebied te gaan toepassen. GS hebben begrepen dat PS daar in meerderheid voor zijn en zullen dat ook verder gaan uitwerken. Ook is de boodschap in de motie begrepen dat de zienswijze van PS dient te worden doorgegeven aan Tweede Kamer en staatssecretaris. Ook zal daar worden aangedrongen op meer onderzoek naar gevolgen voor volksgezondheid. Ten slotte zegt spreker nog dat de opvatting over duurzaamheid helder verwoord staat in de beleidsuitwerking landbouw. Daar komen de commissie LCJ en GS op 12 oktober a.s. nog over te spreken. Gedeputeerde ziet de motie als ondersteuning van het beleid en laat het oordeel aan PS. Hij ontraadt de motie niet met zoveel woorden.
- 1115 **Dhr. Van Boheemen (CDA)** wil naar de PVV nog opmerken dat PS in 2005 al paal en perk hebben gesteld aan de intensieve veehouderij. Naar GroenLinks wordt opgemerkt dat Rivierenland geen LOG is en wordt. Ten slotte merkt hij nog op dat de gedeputeerde nog niet heeft gezegd dat GS de zienswijze van PS aan Kabinet en Tweede Kamer zullen doen toekomen.
- 1116 **Gedeputeerde Van Dijk** zegt dat dat laatste inderdaad zal gaan gebeuren. Op verzoek van de PVV zal gedeputeerde nog bezien of en hoe naar de mailers zal worden gecommuniceerd.
Stemming over M57: de motie is aangenomen met stemmen vóór van CDA, VVD, PvdA, D66, ChristenUnie, SGP en 50PLUS.
- 23 **Debatverzoek 50PLUS toiletten in de trein**
- 1117 **Dhr. Mulder (50PLUS)** constateert dat veel mensen de noodzaak voor toiletten in de trein zien. Dit toont de vele handtekeningen die vanochtend zijn aangeboden wel aan. Ook op korte treinritten kunnen veel mensen niet zonder toilet. Het initiatief van 50PLUS, SP, Rover en Treinen Met Toilet wordt nu ook gesteund

- door PvdA, CDA en ChristenUnie. De meerkosten van inbouw achteraf ten opzichte van inbouw ten tijde van de aanbesteding schat 50PLUS op € 1 miljoen. Eventueel kan de inbouw gefaseerd worden. Hij dient motie M58 in.
- 1118 **Dhr. Ruitenbergh (SGP)** vindt een toilet in de trein noodzakelijk. Voor de financiering moet een creatieve oplossing worden gevonden.
- 1119 **Mw. Prins (VVD)** is verbaasd over het veranderde standpunt van diverse fracties ten opzichte van de ingenomen standpunten ten tijde van de aanbesteding. PS hebben indertijd weloverwogen het besluit genomen om ten behoeve van een rendabele en veilige exploitatie geen toiletten in de treinen te bouwen. Het ingrijpen gedurende de concessieperiode zal financieel volledig ten laste komen van de provincie. De kosten voor plaatsing en onderhoud zijn naar het oordeel van de fractie te hoog. Daar komt bij dat slechts 13% van de reizigers langer dan 30 minuten in de trein zit. Veolia in Limburg geeft aan dat de kosten van de toiletten hoog zijn, terwijl ze nauwelijks worden gebruikt. Ook zullen er zitplaatsen gaan verdwijnen, waardoor de zitplaatsgarantie onder druk komt. De VVD wil investeren in de verbetering van de treindienst.
- 1120 **Mw. Cegerek (PvdA)** constateert dat de toiletvoorzieningen op stations onvoldoende zijn gerealiseerd en hiermee ontstaat een nieuwe situatie. De fractie steunt de motie.
- 1121 **Dhr. Van Baak (CDA)** gaat uit van de menselijke maat. Nu er onvoldoende toiletten op stations zijn gerealiseerd en het Rijk weer een toiletvoorziening in de treinen wil realiseren, wil de fractie ook in de Gelderse treinen een toilet. Dit mag gefaseerd. Bij de Begrotingsbehandeling wil de fractie een solide financieringsvoorstel krijgen.
- 1122 **Dhr. Venema (PVV)** vindt een toilet in de trein een standaard functionaliteit. Dit moet alsnog worden ingebouwd.
- 1123 **Dhr. Mink (SP)** dankt de ondertekenaars van de petitie. Hij vindt een stationstoilet geen reëel alternatief voor mensen met een beperking. Een goede en degelijke oplossing mag best tijd kosten.
- 1124 **Dhr. Saes (D66)** vindt een toilet op zich noodzakelijk omdat mensen normaal gesproken langer in de trein zitten dan in de bus. Maar de fractie wil de financiële consequenties van inbouw achter kunnen meewegen in het totale beeld van de Begroting 2012. Ook moeten GS een open onderhandeling kunnen aangaan met de vervoerders, zonder dat al duidelijk is dat de provincie bereid is de financiële gevolgen geheel voor haar rekening te nemen. De juridische risico's moeten worden onderzocht. De fractie zal de motie niet steunen.
- 1125 **Dhr. Verheul (GroenLinks)** wil het OV toegankelijk houden voor iedereen, ook mensen met een beperking. De vergadering van vandaag heeft aangetoond dat financiën geen probleem kunnen zijn.
- 1126 **Dhr. Ebbers (ChristenUnie)** wil weten hoe het komt dat de toiletten op de stations niet zijn gerealiseerd.
- 1127 **Gedeputeerde mw. Bieze** voert bestaand beleid uit waarin in de concessie geen verplichting is opgenomen tot het voorzien in toiletten. Dit hebben PS welbewust besloten. Eind 2012 worden de concessies in gang gezet. De eis van toiletten breekt in op eerder gemaakte afspraken. Naast de financiële gevolgen die GS al hebben geschetst, zal ook materieel uit de dienst moeten worden genomen ten tijde van de ombouw. Ze ontraadt M58. Bij een volgende aanbesteding kan de eis voor toiletten weer worden gesteld. Er zijn juridische risico's, bijvoorbeeld vanuit de Stadsregio die de provincie bij de eigen concessieverlening is gevolgd. GS sluiten niet uit dat er meerdere stationstoiletten zullen zijn gerealiseerd voor het eind van 2012.
- 1128 **Besluit**
M58 aangenomen met stemmen vóór van PvdA, CDA, PVV, SP, GL, CU, SGP,

50PLUS en PvdDieren.

24 Debatverzoek verstrekking overbruggingssteun Oriëntalis n.a.v. kwartaalrapportage (2de kwartaal 2011) (PS2011-568) (verzoek PVV en GroenLinks)

- 1129 **Mw. Faber (PVV)** geeft aan dat Gedeputeerde Staten Orientalis een overbruggingssteun van €835.000 willen geven met als motivering dat men dan de komende decennia vooruit kan. Een eenvoudige rekensom laat echter zien dat dat niet haalbaar is. Men verwacht 100.000 bezoekers per jaar. Stel dat iedere bezoeker €10 betaalt dan zijn de opbrengsten één miljoen per jaar. Daar kan het museum simpelweg niet op draaien. Daarnaast kan de 20 miljoen die nodig zijn voor de doorstart direct worden afgeschreven. Met de inkomsten van één miljoen per jaar kan dat nooit terugverdiend worden. De 20 miljoen is verdeeld in twee fasen. In de eerste heeft men 14,1 miljoen nodig, in de tweede fase 5,8 miljoen. Voor de eerste fase stelt Orientalis een dekking voor door 12 miljoen uit het publieke domein waarvan 6 miljoen aan de provincie wordt gevraagd. Tot nu toe is er aan fondsen buiten de overheid slechts 2,1 miljoen binnengehaald. Investeerders staan dus niet te trappelen. Mw. Faber vindt dat de doorstart van Orientalis een onzalige missie is. Een ieder met gezond nuchter verstand kan inzien dat het verder verstrekken van subsidies, opgebracht door de belastingbetaler, geen zin heeft. De €835.000 kan net zo goed uit het raam worden gegooid. Zij dient motie M59 in om per direct de subsidies aan Orientalis te stoppen.
- Mw. Waardenburg (GroenLinks)** vindt dat de kwartaalrapportage onvoldoende harde toezeggingen heeft. Het SKAN-fonds heeft slechts een onderzoek toegezegd. De bezoekers zijn er wel geweest maar zij hadden gratis entree. Verder gaat het om een eenmalige bijdrage terwijl het park structureel rond zal moeten komen. Graag had GroenLinks een eenvoudiger, minder duur, plan dat in deze tijd past gezien. In 2012 moet nieuw beleid voor cultuur in Gelderland vast worden gesteld. Het onderhavige plan kan niet los worden gezien van dat beleid. Er zijn veel goede culturele activiteiten die het de komende tijd moeilijk krijgen. PS hebben ook verantwoordelijkheid tegenover die activiteiten. Er mag geen besluit worden genomen zonder integrale afwegingen. Het lijkt nu een soort afzonderlijk prestigeproject te worden. Dat wordt ook bevestigd door het initiatief van Orientalis om alle collegepartijen apart uit te nodigen. Hiermee wordt machtspolitiek gebruikt i.p.v. inhoudelijke argumenten. Het lijkt nu een soort kansspel. Iets dergelijks is bij Gelredome ook gebeurd. En daar moeten we de rekening nog van krijgen. GroenLinks wil dus een veel soberder plan voor het park en stemt dus niet in met deze kwartaalrapportage.
- 1130 **Dhr. Dijkstra (VVD)** heeft de volgende drie zorgen. De VVD ziet risico's in het ondernemingsplan, vooral in de financiën. Het geld inzamelen schiet niet echt op. Het blijft achter bij de verwachtingen van de VVD. Het gaat tot nu toe meer om symbolische bijdragen die verwaarloosbaar zijn op het totaal van 14 miljoen. En dan gaat het alleen nog maar om de eerste fase. Er moet ook worden gekeken naar een gezonde exploitatie omdat zo'n onderneming zichzelf moet kunnen bedruipen en op eigen benen kunnen staan. Hij vindt de verhouding tussen gevraagd publiek en privaat geld scheef. Van de overheid probeert men 12 miljoen van de benodigde 14,1 miljoen binnen te halen. Dat is moeilijk te verkopen vandaag de dag richting de burger. De VVD zou die verhouding liever net andersom zien. De van de provincie gevraagde 6 miljoen zal niet uit de reguliere budgetten voor cultuur kunnen komen. Het zal dus mogelijk ten koste gaan van andere initiatieven in de provincie. Welke criteria moeten worden gehanteerd? Het Rijk heeft evenmin geld paraat. En wat als de medefinanciering van fondsen of van

- het Rijk achter blijft? Wie moeten er dan in het gat springen. GS moeten die vraag zwaar meewegen. Politiek is keuzes maken. De keuze van de VVD zal snel duidelijk worden. De twijfels zitten met name in het financiële aspect van het ondernemingsplan. De VVD roept GS op om zo spoedig mogelijk met een standpunt richting PS te komen waarbij meerdere opties mogen worden verkend.
- 1131 **Mw. Bosman (PvdA)** zegt dat het nu uitsluitend over de tweede termijn van het overbruggingskrediet gaat. Zij gaat nu dan ook nog niet in op de vraag om 6 miljoen. De tweede kwartaalrapportage laat zien dat er van alles gebeurt. Maar het zou wel wat meer mogen zijn. Er zijn in ieder geval positieve ontwikkelingen. Orientalis is bezig met een majeure operatie en dat kost tijd. De PvdA vindt het niet reëel om nu al te verwachten dat alles rond is en wil Orientalis nog wat tijd gunnen en het voorstel van GS m.b.t. de vraag om 6 miljoen afwachten.
- 1132 **Dhr. Zoet (CDA)** zegt dat het CDA destijds van harte heeft ingestemd met het overbruggingskrediet. Men kan niet anders constateren dan dat Orientalis zich de afgelopen tijd prima aan de afspraken heeft gehouden. Daarnaast vindt men dat Orientalis naast een culturele ook een maatschappelijke en economische waarde kan hebben voor Gelderland. Het CDA heeft nog steeds vertrouwen in het bestuur van Orientalis. Men heeft er ook geen bezwaar tegen om op basis van de tweede kwartaalcijfers nu de volgende termijn van het overbruggingskrediet te verstrekken. Hij vindt niet dat PS nu al vooruit moeten lopen op een voorstel dat GS nog moeten presenteren m.b.t. de aanvraag van 6 mln. Het CDA wil het college wel vragen om t.b.v. dat voorstel een second opinion te laten opmaken met een sterkte/zwakte-analyse over de businesscase. Men vindt dat Orientalis uiterlijk 1 februari 2012 duidelijkheid verschaft zou moeten worden. Spreker merkt t.a.v. de PVV nog op dat er wordt uitgegaan van 120.000 bezoekers à €15. Verder gaat hij uit van goed ondernemerschap van Orientalis waarbij ook inkomsten verworven zullen worden uit horeca, souvenirverkoop en bijzondere evenementen.
- 1133 **Mw. Van Milaan (D66)** zegt dat de tweede rapportage aangeeft hoe Orientalis de plannen heeft bijgesteld, toegespitst en belicht. Zij bedankt voor de openheid en informatie die zij ook bilateraal van Orientalis heeft gekregen. Er wordt achter de schermen hard gewerkt om het museum weer gezond te maken. D66 was bij de eerste kwartaalrapportage erg kritisch. Vooral v.w.b. het bedrijfskundige deel. Men ziet wel de meerwaarde van het museumpark voor de omgeving. Maar het moet wel een haalbare onderneming worden. In de plannen is een aanpassing aangebracht om de eerste fase minder ambitieus te maken. Ook het breakevenpunt is aangepast naar 120.000 wat mogelijk meer realistisch is. Ze noemt een aantal activiteiten die geld opleveren maar ook een aantal die nog erg onzeker zijn en maar beperkte middelen opleveren. De inzet en energie vallen zeker te prijzen. Het gaat nu nog over de overbruggingssituatie. Een zorgwekkende post is die van de personeelskosten. De overschrijding is te groot. Men steunt het voorstel van het CDA om een second opinion te krijgen. Om nu te zeggen stoppen vindt men nog te vroeg.
- 1134 **Dhr. Ebbers (ChristenUnie)** vindt dat uit de laatste rapportage blijkt dat Orientalis goed bezig is. Men heeft er nog vertrouwen in en wil Orientalis de twee jaar gunnen. Men wil wel elke keer de rapportages zien maar heeft geen behoefte aan steeds weer dit debat. Als de ontwikkelingen goed blijven kan men gewoon doorgaan. Ook omdat het Orientalis een impuls kan geven aan economie en integratie. De ChristenUnie zal de motie van de PVV niet steunen.
- 1135 **Dhr. Klein (SGP)** zegt dat zijn fractie in 2010 bij het besluit over de overbrugging twijfels heeft geuit over de bekwaamheid van het bestuur. Het bestuur heeft in ieder geval weer voldaan aan de verplichting om de rapportage te leveren. Inhoudelijk sluit de SGP op dit moment aan bij de bijdragen van VVD en GroenLinks. Het college zal de subsidieaanvraag goed moeten bekijken.

- 1136 **Gedeputeerde mw. Traag** zegt dat nu inderdaad de kwartaalrapportage centraal staat. Orientalis doet erg haar best om te proberen de gelden van diverse kanten binnen te krijgen. Daar is nu eenmaal tijd mee gemoeid die Orientalis ook zou moeten worden gegund. Goed dat diverse fracties dat ook vinden. De gedeputeerde wijst erop dat er inderdaad meer structurele inkomsten zullen zijn dan alleen entreegelden. Gedacht moet worden aan inkomsten uit pachtgelden voor de horeca en winkels en inkomsten uit excursies voor scholen. Ook wordt ingezet op meer structurele fondsen. Verder was er een eerdere versie van het bedrijfsplan waar werd uitgegaan van 20 miljoen. Deze is nu opgeknipt in twee fases. Er is kritisch door Orientalis gekeken of de inrichting van het park soberder kon. Er zal straks inderdaad door PS een integrale afweging gemaakt moeten worden tussen allerlei culturele initiatieven. GS zullen daar bij de beoordeling van de aanvraag ook op letten. Op een vraag van **dhr. Klein (SGP)** waarom de gedeputeerde zo weinig kritisch tegenover deze zaak lijkt te staan antwoordt gedeputeerde dat zij wel degelijk kritisch is en ook in allerlei voorgesprekken kritische vragen heeft gesteld over bijvoorbeeld personeelskosten, fondsenwerving e.d. Maar GS dragen Orientalis ook wel een warm hart toe als het bijvoorbeeld gaat om cultuurhistorisch erfgoed, landschappelijke kwaliteit en educatieve functie. Er zitten kortom ook veel mooie kanten aan. GS blijven wel degelijk kritisch. Dat zullen GS ook zijn in de afweging van de nog te beoordelen subsidieaanvraag. Gedeputeerde zegt de suggestie van het CDA om een second opinion te vragen over te zullen nemen en mee te zullen nemen bij de beoordeling van de subsidieaanvraag. Motie M59 wordt ontraden.
- 1137 **Stemverklaringen**
Mw. Waardenburg (GroenLinks): stemt niet met motie in omdat er in staat dat Orientalis nooit op eigen benen kan staan. Dat kan misschien echter met een veel soberder plan wel.
Dhr. Dijkstra (VVD): hoewel diverse fractiegenoten met de motie zouden kunnen instemmen wordt deze nu toch verworpen. GS zijn nu aan zet met inachtneming van de door spreker geuite zorgen.
Mw. Van Driel (SP): gaat akkoord met uitbetaling volgende termijn; heeft wel zorgen over nog achterblijven van fondsen. Men steunt motie niet.
Dhr. Van der Veer (PvdDieren): steunt uitbetaling nu wel. Maar de berekening van de PVV baart wel zorgen. De gedeputeerde heeft niet echt een goed antwoord daarop gegeven. Steunt motie niet want is wel erg vergaand.
M59: de motie is verworpen met stemmen vòòr van de PVV.
De tweede kwartaalrapportage wordt voor kennisgeving aangenomen.

25 Sluiting

- 1137 De voorzitter sluit de vergadering om 19.40 uur.

Arnhem, 12 oktober 2011, zaaknummer 2011-013919
PS2011-650

Afspraken en toezeggingen

Deelakkoord Natuur

Het college zal zo spoedig mogelijk hun opvatting over de bestuurlijke overeenkomst tussen staatssecretaris Bleker en het IPO over Natuur aan de Staten kenbaar maken.

Vliegende start-projecten Uitvoeringsagenda 2011 e.v.

Het college zal zich inspannen om de aanleg van de rondweg en de verplaatsing van De Beijer parallel te laten verlopen.

Ontwikkeling schaalgrootte Gelderse veehouderij

Het college zegt toe de zienswijze van de Gelderse Staten kenbaar te maken aan de regering en de Tweede Kamer t.b.v. het debat daar.

Overbruggingssteun Museumpark Orientalis n.a.v. 2de kwartaalrapportage 2011

Het college neemt de suggestie van het CDA om een second opinion te vragen bij de beoordeling van de subsidieaanvraag over.